

THOR HEYERDAHL

Blåsalen i Trollheimen

Sør i Trollheimens storslagne fjellparti sender Blåhø sin hengbratte østvegg ende til værs.

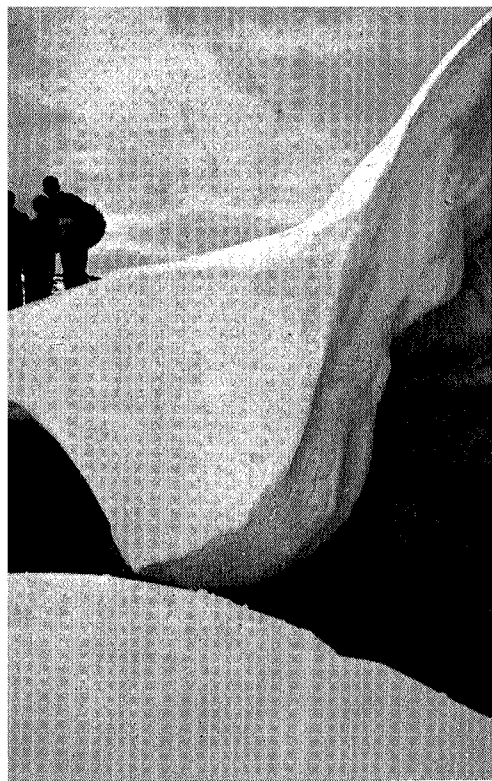
Som en konge mellem fjellene ligger den der, vokter av Gjeilvasskammenes hvasse sverd. Mot nord titter den over til Trollhetta, sin mindre, men mere navngjetne bror; og iført sin skinnende sneknappe holder den bjørkekjerr og alskens skog på avstand.

Nede i juvet mellom Falkfangerhø og Blåhøs svarteste vegg ligger det er lite dystert vann. Det kalles Blåtjern. Skummende grønt brevann hvirvler nedover uren og ut i tjernet. Bekkens vei er lite kjent. Den durer bare nedover uren. Kommer nordfra et lite tjern oppe i steinflyet nord om Blåhø. Is og sne dekker delvis dens leie, og kartmålerne brød ikke hodet med dens utspring. En liten skarve bekk, dem er det nok av i Trollheimen.

Men bekken til Blåtjern er mer enn en vanlig bekk. Rolig og sikkert har den i hundreder, kanskje tusener år vandret en rute som menneskefot ennå aldri har fulgt. Den har vandret tvers gjennom selveste Speilsalen.

En høstdag i 1919 klatret en bygdekar op gjennom uren langs bekken. Han kam ifra Opdal og var på leting efter geit i fjellet. Oppe på steinflyet kom han frem til et lite tjern med en diger bre for enden. Han mente han så noe mørkt borti brekanten og dro rundt for å kikke.

Det han så gjorde mektig inntrykk.

Blåsalen nesten lukket

Trygve Reidar

Det var en diger port i snebreen, og innenfor den, inn under blåisen, glitret et mektig hvelv.

Så mektig var inntrykket fra dette storslagne byggverk som glitret og skinte så underlig og majestetisk der inne under isbreen ved Blåhø, at mannen strøk rett til bygds og berettet hva han hadde sett inne i Trollheimen.

En tid etter dro han inn i fjellet med vidner for å vise frem den kostelige hall, og for å våge sig til et besøk innenfor åpningen.

Men da karene kom op til breen ved det vesle tjernet, var salen vekk. Porten var lukket av mektig is, og en diger snefonn forseglet det hele.

Var det ikke her?

Jo, det måtte være her, akkurat der. Han husker det så tydelig. — Men akkurat der var det bare en diger bre, akkurat som alle andre breer. Og karene vendte tilbake til bygden, skuffet og ergelige.

I 11 år blev mannen som hadde funnet isgrotten betraktet som løgnmaker som fór med skrøn og prat. Han var regelmessig oppe ved tjernet og tittet. Men nei. Tjernet lå der mørkt og dystert, og breen stupte sig ned i vannkanten, kompakt og solid.

Endelig i 1930 fikk Knut Rolvsjord oppreisning. En høstdag det året lå breen der igjen og gapte. Porten til trollslottet var slått på vid kap, og det funklet og glitret der inne nøiaktig som da han fant den for elleve år siden. Bare fasongen var litt forandret, ellers var alt som før, om mulig ennu vakrere.

Og nu fikk Rolvsjord vidner. De som blev med blev alle helt forundret, vakrere syn skulde en aldri ha sett.

Og eftersom sollyset fra åpningen gav fantastisk gjenskin inn-

over i blåisens merkelige formninger, eftersom det hele gav inntrykk av å være et kostelig byggverk av krystall og glass, fikk isgrotten under Blåhø det treffende navn «Speilsalen».

I årene etter har porten regelmessig vært på gløtt. Men bare utpå høsten etter varm sommer har det vært mulig for enkelte menneskekryp å smette inn der. Ellers skyves isporten for, og store snefonner sopes ovenpå. For hver gang porten til trollslottet åpnes er der gjort nye ominnredninger. Men stadig er Speilsalen like blennende mektig og vakker.

Det var i julen vi lå to mann inne i Trollheimen og kjørte med bikkje. En snehytte på Okla var vårt hjem, vi fristet livet på eskimovis.

Men det var dårlig med sne inne mellom fjellene. Kjerringris og stein stakk op av skareflakene, og hist og her tittet brune telebunnen frem. Slikt er ikke vanlig i Trollheimen midtvinters, og tanken streifet Speilsalen. Mon tro hvordan var det der oppe nu? Var den åpen? Det hadde vært mild og regnfull sommer. Min ledsager var kjent i fjellet der, og visste vel hvor salen lå.

Vi ville prøve oss.

Telt og utstyr blev lesset på hundesleden, og så bar det ivei innover i fjellene. Oppe i Okla lå snehytten tom igjen.

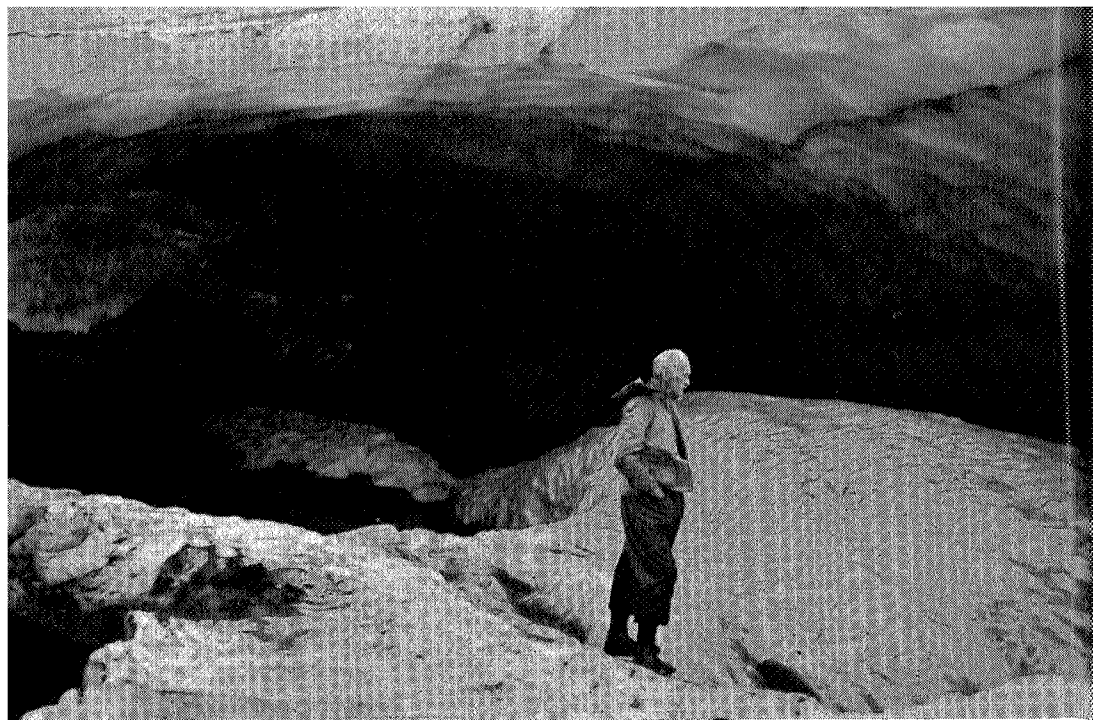
Januarsolen spilte med sine siste kveldsstråler i fjellsneen der oppe under Blåhø da vi kom kjørende på skaren. Her var det mere sne, faste fine skavler lyste mot blodrød kveldshimmel. Luften var kald og skarp.

Innenfor Blåtjern bar det op langs et bekkedar. Innerst i juvet her hørte vi sterke sug av seige vingeslag. En veldig kongeørn lettet fra bergveggen like ved. Han seilte over juvet og stirret ned på småtteriet der nede med bikkjesleden. Så steg den ende tilværs og forsvant over fjellkammen. Her slo vi leir.

Det seg skodde inn over fjellet den natten.

Neste morgen lot vi skiene bli ved leiren og klatret op uren hvor bekken forsvant. Vi hadde med øks og spade samt tau og litt fjellkjeks i lommen.

Det var lite siktbart oppe på plataet, og like ens var alle stein-

Speilsalen

Kari Dahl

flyene. Men borte i tåkedrivet øinet vi snart en mørk spalte i alt det hvite.

Snart var vi borttil. Og vi angret oss ikke.

Et digert gap gliste i bresiden, det førte inn til en veldig hule. Men det var ikke Speilsalen, den gikk ikke sydover som denne, men innover mot nord.

Men vi skjønnte sammenhengen.

Mellem Svartvann og det lille tjernet på kartet ligger en solid bre av is. En liten bekk har tinet snarvei gjennom breen ut i tjernet på andre siden, hvor den så som vanlig bekk har klukket videre i uren. Over bekkeleiet i blåisen har det så dannet sig et mektig hvelv. Speilsalen er intet småtteri der den ruver i isen. Men den smalner av innover, og blir til en trang gang hvor bekkeleiet fyller hele gulvet.

Man skal ha kommet hele 200 meter innover fra denne åpning.

Men den andre åpningen, mot syd, i det vesle tjernet hvor vi var, den er under overflaten. Og selv når det er lavt vanne, står

vannflaten inn gjennom åpningen så man ikke slipper til. Og steile isvegger stuper rett i vannet langs bredden. Man kunne kanskje svømme inn i grotten ved lavvanne, men man svømmer nødig blandt isblokker.

Men nu var vannet lavt, porten stod åpen og tjernet var frosset. Vi kunde gå like inn i grotten. En bred tunge av blågrønn is veltet ut fra grottens bunn. Det var glatt og vondt å få feste. Men snart stod vi inne i salen og hadde åpningen bak oss. Dyptblå is hvelvet sig fra gulv til tak, formet i jevne, glatte bølger. Gulvet var et speil. Lyset fra åpningen spillet i de dyptblå veggene med en fantastisk virkning. Hist og her hang isen ned fra taket som skinnende lysekroner, og firkantede blokker var falt ned på gulvet. Fantastisk er ordet som dekker.

Vi torde nesten ikke snakke. Den minste lyd gav ekko og gjengklang mellom veggene. Det var de første menneskestemmer som lød inni grotten. Selv Kazan var grepet av det merkelige skue. Den brummet mistenksom, klorte riper i isen og følte sig ikke riktig sikker.

Grotten kalte vi «Blåsalen» efter Blåhø, Blåtjern og blåisen.

Vi gikk videre innover.

Fra 20 m.s bredde og 2 à 3 m.s høide smalnet den av. Vi var da over 40 m. fra åpningen. Nu måtte vi bøie oss ned. Her måtte vi rundt en diger isblokk som var styrtet ned fra taket og snart måtte vi krype på alle fire i gangen. Kazan kom forsiktig efter. Det blev trangere og trangere. Vi la oss på maven og akte oss frem. Det var belgmørkt. Vi tendte lommelykt. Den spillet fantastisk i mørke isvegger. Vi var krøpet en 40 m. til. Her var det korte blindganger. Løsnende isstykker i taket måtte forsiktig undgås. Det begynte å bli spennende.

Da datt et stykke ned fra taket i selve hallen. Det klirret og klang uhyggelig og lenge i smadret is. Vi så på hverandre i reflekset fra lommelykten. Best å komme ut.

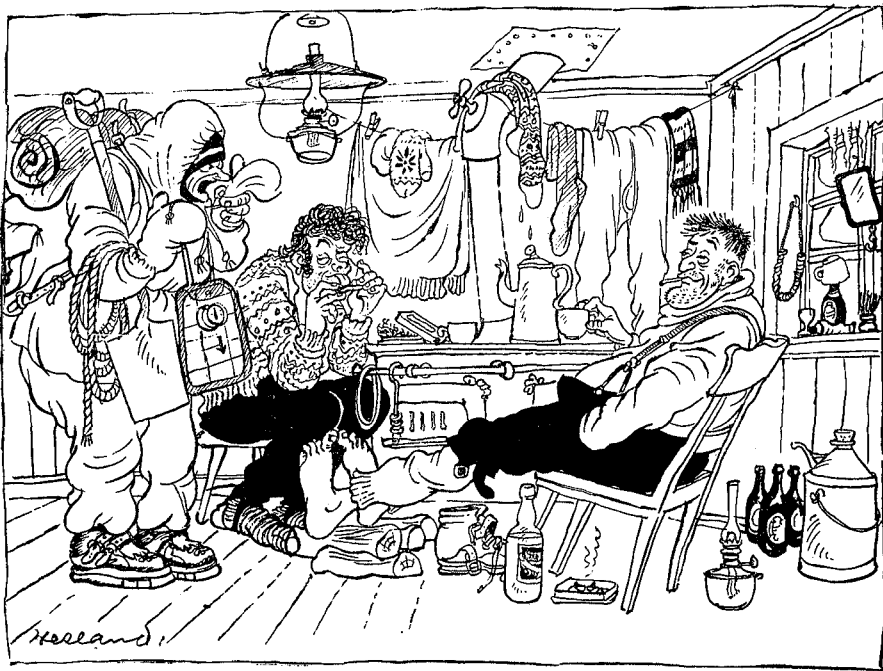
Og vi snudde på maven.

Men da vi satt nede hos Knut Rolvsjord i Opdal og pratet om grotten, da angret vi nesten vi vendte. Noen meter til og vi hadde

nådd dit man kom ifra Speilsalen. Og Speilsalens gjenlåste port kunne åpnes fra innsiden. For den var gjenlåst. Vi var oppe og kiket.

Det står til leseren å komme tvers igjennem.

I Arnold Jacobys bok om Thor Heyerdahl fant vi en opplysning om at Heyerdahl og en fetter i julen 1935 hadde bodd i Igloo på Okla i Trollheimen. Dette fikk red. til å skrive til Heyerdahl for å få hans egen beretning om en del av denne turen. Vårt brev, som var adressert til Italia, nådde H. på University of Auckland — New Zealand — praktisk talt på den andre siden av jorden. Hans artikkel handler om Blåsalen under Blåhø. Denne ishulen, som danner seg med års mellomrom og en gang iblant er tilgjengelig for den som vet hvor den er og tør gå inn. TT's gamle venn, nå avdøde gårdbruker Knut Rolvsjord, Oppdal, var den som fortalte H. om Blåsalen. Selv var Rolvsjord ofte der oppe og viste også andre steder. I dag er Blåsalen borte takket være en mildere klimaperiode, men hvem vet? Om noen år kan Blåsalen igjen være åpnet og turister få nyte synet som H. forteller om.

Respekt for fjellet — eller Han måtte ut

Hesland

En løjelig snegl

En halvtredsårsdag på Blåhø

For fire år siden gæstede jeg for første gang Trollheimen. Ved hjelp af campingvognen «Sneglehuset» lykkedes det at komme uden om turistforeningens «milde pression» til at vandre fra sted til sted, og sammen med min hustru og tre døtre i deres bedste alder, tilbragte jeg en uges tid ved Gjevilvannets bredder.

Min norske ven Rolf indførte os i fjeldrigets herligheder. Sammen besteg vi Tyrikvamfjeldet og Falkfangerhø og glædede os over små og store ting. Fjeldfloraen imponerede med at følge os helt til tops, til sidst kun repræsenteret ved den ukuelige isranunkel. Ryperne flaksede af sted, når vi kom dem for nær. Vi foretog vor første beskedne brævandring ved at krydse en rest af den sne, der faldt i fjor, og fik samtidig en advarsel mod lemen-forgiftet vand. Kaffe-kedlen kogte over de medbragte fyrregrene, og vi hørte skrækind-jagende historier om farerne ved fjeldvandring og om den seneste tids ulykker. Kort sagt, der var stemning til stede.

Vor appetit var vakt ved denne apéritif. Vi satte os endnu højere mål og planlagde at bestige Blåhø, hvis bratte fjeldside og sneklædte top vi havde skuet over imod fra Falkfangerhø.

Rolf forlod os for at passe sit arbejde, men ville vende tilbage den følgende weekend, og ugen gik med ihærdig træning, bl. a. på Hammerhø og Hornet.

Dagen oprandt, og med Rolf i spidsen startede ekspeditionen mod Blåhø, øst om Blåtjernet på grund af sneen.